

Avsender:

Klima – og miljødepartementet
Oslo
Norge

Meddelelse om rekommendation 21/2016 angående Felles nordisk innsats for en giftfri hverdag

Rekommandationen lyder:

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringer:

- 1) att arbeta för ett generellt förbud i EU mot de fyra hormonstörande ftalaterna DEHP, DBP, BBP och DIBP i produkter som barn kommer i kontakt med
- 2) att fra 2019 innfør et generelt forbud i Norden mot de fyra hormonforstørrende ftalaterna DEHP, DBP, BBP og DIBP i produkter i Norden som barn kommer i kontakt med, hvis EU ikke har innført tilsvarende forbud innen utgangen av 2017
- 3) att i fellesskap att ta fram och sätta regler mot bruk av hälsoskadliga kemiska ämnen i byggprodukter som används för att konstruera golv- vägg-, och innertaksektioner
- 4) å utvikle og vedta en ordning som fremmer utfasing av uønskede kjemikaler ved at det utarbeides en offisiell nordisk liste over uønskede kjemikaler, og at det vedtas regler i hvert nordisk land som forplikter importører og produsenter til å opplyse om deres produkter inneholder stoffer som fremkommer på den nordiske listen
- 5) å arbeide for endringer av EU lovgivning med sikte på å unngå en situasjon hvor kjemikaler som blir regulert intern i EU/EØS fritt kan importeres i produkter fra ikke EU/EØS-land

Å stanse utslipp og bruk av miljøgifter er høyt prioritert i de nordiske landene og det er allerede nær dialog for å bidra til en streng regulering på dette området både på europeisk og globalt nivå.

Når det gjelder forslagene om forbud mot fire ftalater ønsker vi å orientere nærmere om status for regulering av ftalater i EU/EØS- området.

Seks ftalater i leketøy og småbarnsprodukter ble forbudt gjennom REACH i 2009 og dermed i hele EU/EØS-området. Ftalatene DEHP, DBP og BBP er forbudt i alt leketøy og i alle småbarnsprodukter, mens DINP, DIDP, DNOP er forbudt i leketøy og småbarnsprodukter som barn kan putte i munnen. Forbudene gjelder for ftalater i den eller de delene av produktet som er myknet og grenseverdi i forbudene, er 0,1 vektprosent.

Videre er det gjennom EUs leketøydirektiv fra 2013 innført strengere krav til innhold av kjemikalier i leketøy. Blant annet er det innført et generelt forbud mot CMR-stoffer over visse innholdsgrenser i tilgjengelige deler av leketøy. CMR-stoffer er stoffer som er klassifisert som kreftfremkallende, arvestoff-skadelige (mutagene) eller som kan forstyrre for-plantningsevnen (reproduksjonstoksiske). Flere ftalater er klassifisert som reproduksjonstoksiske og er derfor omfattet av forbudet i leketøyforskriften. Grenseverdi i forbudene er 0,3 % eller den spesifikke klassifiseringsgrense, hvis det finnes en. Forbudet gjelder eksempelvis for ftalaterne DIPP, DnHP, DPP, PIPP, BMEP, DIBP, DHNUP, DIHP og DDP. Nye ftalater blir automatisk forbudt hvis CMR-klassifisering vedtas for disse.

Ftalatene DEHP, DBP, BBP og DIBP er ført opp på kandidatlisten i REACH. Grunnlaget for oppføringen er stoffenes reproduksjonsskadelige effekter og for DEHP dessuten stoffets hormonforstyrrende effekter i miljøet. I tillegg er alle stoffene vurdert å ha hormonforstyrrende egenskaper relatert til mennesker, det er enighet om disse egenskapene, men avklaring mht om stoffene kan listes på kandidatlisten med bakgrunn i denne egenskapen gjenstår. DEHP, DBP, BBP og DIBP er også inkludert i REACH vedlegg XIV. Stoffer som står på denne listen skal substitueres, og det må søkes om godkjenning fra EU-kommisjonen dersom en virksomhet i EU/EØS-området fortsatt ønsker å bruke stoffet. Slik søknad krever omfattende dokumentasjon av bruk, risiko, alternativer og sosioøkonomisk analyse, og de behandles i kjemikaliebyrået ECHAs vitenskapelige komiteer for risikovurdering og for sosioøkonomisk analyse før EU-kommisjonen kan fatte vedtak. All markedsføring og bruk av stoffene i Europa er forbudt etter 21. februar 2015 med mindre slik godkjenning fra EU-kommisjonen er innvilget. Der er ikke søkt om godkjenning av fortsatt markedsføring og bruk af BBP og DIBP.

For stoffer som er inkludert i vedlegg XIV, skal det europeiske kjemikaliebyrået ECHA vurdere om det er behov for å innføre forbud i REACH vedlegg XVII for stoffene i importerte produkter. For ftalaterne DEHP, DBP, BBP og DIBP har ECHA konkludert med at det er behov for et forbud også for produkter. De har i samarbeid med danske myndigheter utarbeidet et restriksjonsforslag under REACH som nå er på høring. Forslaget innebærer et forbud mot 0.1% i produkter til innendørs og utendørs bruk som kan puttes i munnen eller som kan komme i langvarig kontakt med hud eller slimhinner og alle produkter som brukes eller lagres innendørs hvor mennesker oppholder seg og hvor de kan eksponeres for stoffene ved inhalasjon, med noen unntak.

Regulering av stoffer, som er oppført på vedlegg XVII i REACH-forordningen, er harmonisert under REACH.

Som nevnt har ECHA og Danmark allerede initiert en slik begrensingsprosedyre og har innsendt et forslag om begrensning. Såfremt dette begrensingsforslaget bliver vedtatt som forventet, i løpet av 2017, vil det være en overgangsperiode på tre år, hvor et forbud vil være gjeldende fra 2020.

På denne bakgrunn kan vi ikke se at rekommendasjonene nr. 1 og 2 nå er relevante. For å styrke reguleringen av hormonforstyrrende stoffer generelt kan de nordiske landene utover å samarbeide om konkrete forslag til reguleringer, samle seg om innsats for å fremskaffe ytterligere kunnskap om hormonforstyrrende stoffer. Det kan være samarbeid om overvåking i miljøet og kartlegging av produkter med hormonforstyrrende stoffer, undersøkelser med særlig fokus på produkter til barn og barns eksponering for hormonforstyrrende og andre farlige stoffer.

Generelt mener vi det er viktig at vi i det nordiske samarbeidet legger vekt på å påvirke utviklingen av kjemikalier regelverkene i EU/EØS-området. Helse- og miljøfarlige kjemikalier fraktes over landegrenser og slike forbud er derfor mer effektive enn nasjonale forbud. Det er særlig viktig å få på plass forbud i Europa mot de farligste stoffene. Det vil være en styrke for arbeidet med å få fjernet helse- og miljøfarlige kjemikalier fra markedet at de nordiske land går sammen om å utarbeide og fremme

forslag til forbud i REACH. Dette gir stor mulighet for å medvirke til forbud som kan omfatte både europeisk produksjon og import av produkter med farlige stoffer til Europa. Dette gjelder også for byggprodukter som det vises til i rekommandasjonen. EU-kommisjonen planlegger nå regulering av stoffer som er klassifisert som kreftfremkallende, arvestoff-skadelige (mutagene) eller som kan forstyrre forplantningsevnen (reproduksjonstoksiske) i bygg som forbrukere kan komme i kontakt med. Det viktigste og mest effektive er derfor at vi fra nordisk side støtter opp om EU-kommisjonens forslag. I Sverige har et nasjonalt forslag om å begrense flyktige helsefarlige stoffer fra byggprodukter blitt utredet og behandles nå i regeringskansliet.

Når det gjelder rekommandasjonen om en egen offisiell liste over uønskede kjemikalier, vurderes det ikke som hensiktsmessig å utarbeide en slik liste. Slike frivillige lister kan lett skape usikkerhet om hva som er det faglige grunnlaget for listen, dens status og hvordan listen skal brukes. Det bør heller legges vekt på økt nordisk samarbeid for å få allerede eksisterende informasjon om stoffer med en bekymring eller potensiell bekymring på Kjemikaliebyrået ECHAs hjemmeside (slik som the Candidate list, Public Activities Coordination Tool (PACT) lists, Community rolling action plan (CoRAP) list) presentert mere optimalt. Det vil gi den beste veiledning til virksomheter og andre interessenter, som ønsker å være i forkant av utviklingen innen kjemikalierreguleringen i EU. Dessuten bør det legges vekt på at få flere hormonforstyrrende stoffer identifisert og regulert under REACH, herunder inkludert på SVHC-listen.

Det foreslås videre at det arbeides for endringer av EU lovgivning med sikte på å unngå en situasjon hvor kjemikalier som blir regulert intern i EU/EØS fritt kan importeres i produkter fra ikke EU/EØS-land. Når stoffer oppføres i vedlegg XIV i REACH forbys bruk i EU/EØS-området med mindre godkjenning er innvilget av EU-kommisjonen. Slik regulering omfatter ikke import av produkter (artikler) som inneholder stoffene. Godkjenningsordningen for stoffer som er listet i REACH vedlegg XIV er et viktig virkemiddel for å få til substitusjon av særlig problematiske stoffer, men vi er enig at det bør kunne vurderes muligheter for å forbedre dette virkemidlet under REACH ytterligere uten at det nødvendigvis innebærer at REACH-regelverket som sådan behøver endres. Det er opp til Kommisjonen å vurdere og beslutte, om dette kan la seg gjøre under REACH, eller om det er behov for annen lovgivning.

De nordiske landene vil fortsette sitt arbeid for å bidra til streng regulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier både i EU/EØS-området og gjennom globalt samarbeid. EU-kommisjonen skal blant annet innen utgangen av 2017 legge frem en strategi for et giftfritt miljø og de nordiske landene vil aktivt spille inn til denne strategien.

Rekommendasjonen anses delvis oppfylt.